

Ik heb een jongen gekend die een orkest was. Hij dirigeerde zichzelf. Voor hij begon, tikte hij met zijn wijsvinger een paar maal op tafel om zijn eigen aandacht te vangen. Vervolgens sloot hij zijn ogen voor een ogenblik van concentratie en al brommend, zingend, zoemend stemde hij zichzelf. Daarna hief hij zijn armen en liet zijn handen door de lucht zweven. Dat waren spannende momenten omdat je nooit wist of hij werkelijk zou beginnen. Soms zag hij ineens alsnog van het hele concert af, zodat je voor niks had staan wachten, maar als je geluk had, gaf hij met zijn hoofd een opmaat en zette daarna in.

Meestal begon hij met een eenvoudig stuk voor een of twee instrumenten. De lucht die hij door zijn linkermondhoek naar buiten perste werd dan bijvoorbeeld een hobo, terwijl zijn kopstem als viool meeneuriede. Op deze manier ving hij eerst de aandacht om dan, wanneer zijn toehoorders over de eerste verwondering heen waren, telkens een nieuwe partij toe te voegen. Een fagot uit de andere mondhoek begon een tegenmelodie, waarna een tuba, die diep uit zijn longen leek te komen, de harmonie voltooide. Het klikken van zijn tong, het tappen van zijn voeten, het roffelen van zijn vingers ondersteunde het muziekstuk, dat langzaam aanzwol tot het orkest op volle sterkte scheen te zijn; maar telkens als je dacht dat het onmogelijk was om uit een menselijk lichaam nog meer geluid te halen, hoorde je toch weer een pauk of een cimbaal.

Als geen ander wist hij zijn publiek te bespelen, en hij voerde het behendig van de ene verbazing naar de andere. Hij was nauwelijks twintig en virtuoos. In een ander leven had deze jongeman een internationale carrière kunnen hebben. Zoals het was, had hij maar één fan. Ik was twaalf en elke zondagmiddag liep ik op de maat van de muziek achter hem aan door alle gangen van het gekkenhuis.

Arthur Japin

uit: 'Laatste vertrek'

De vierde wand

De Arbeiderspers, 1998